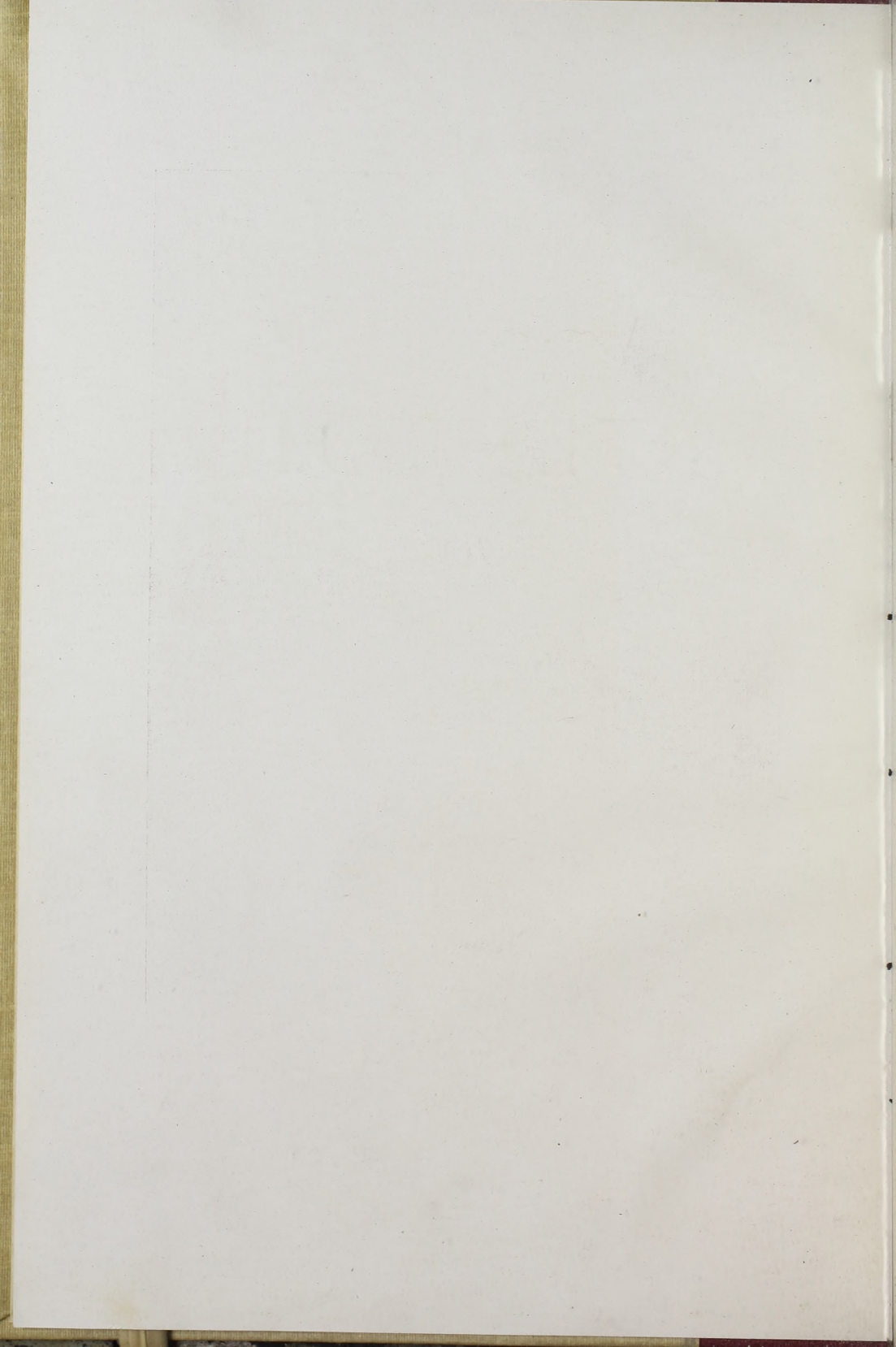

DR. CSERNOCH JÁNOS

BIBOROS, HERCEGPRIMÁS, ESZTERGOMI ÉRSEK,
A KATH. LEÁNYGIMNÁZIUM FŐVÉDNÖKE.

[Bp. Iskolai Gimnázium, Soproni Leányiskola, VIII. ker.]

A BUDAPESTI
SZENT-SZÍV-INTÉZETI KATH.
LEÁNYGIMNÁZIUM

(VII., István-út 75. sz.)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1914/15. TANÉVRŐL

(1. év)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA

AZ IGAZGATÓSÁG

BUDAPEST

STEPHANEUM NYOMDA R. T.

1915.

1976

1985

2012

B 173 / 76
28810

Kiadja az intézet igazgatósága.

A Szent-Szív-társaság alapítónője

175

184

2011

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Szemelvény

Nagyontisztelendő Janet Erskine Stuart, a Szent-Szív-Társaság elhunyt egyetemes főnöknőjének kath. leányok neveléséről szóló művéből.

Sokat lehetne mondani a nőnevelés nagy problémájáról, de jóval több az, mit e tekintetben megfontolnunk és tennünk kellene. Minden korszak a maga sajátos viszonyaihoz és körülményeihez képest oldja meg a reá váró nagy feladatokat. A nevelés iránt való érdeklődés azonban sohasem szűnhetik meg. Minden év új hajtásokat hoz. A gyermekszoba évről-évre új nemzedéket küld az iskolába. Mennyi szunnyadó rügy, mennyi jónak csirája rejlik e fesledező lelkekben! Rajtunk, nevelőkön áll, hogy e rejtett kincseket kibányásszuk; de rajtunk egyszerűsmind a nagy és komoly felelősség a munkáért, az eredményért. Ha a felserdült leány kikerül kezeink alól, akkor a nevelés művének, mint az üvegnek vagy porcellánnak, ki kell állania a tűzpróbát. Minden nevelőnőre nézve elérkezik egyszer a pillanat, midőn növendéke kikerül védőszárnyai alól és önállóvá lesz. Bármilyen gondosan készítettük is elő a gyermeket e pillanatra, bármennyire törekedtünk is odahatni, hogy a gyermek külső befolyás nélkül, önelhatározásból cselekedje a jót és kerülje a rosszat, egyszer mégis csak elérkezik a kritikus pillanat, mikor «kinek-kinek munkája nyilvánvaló lesz... mikor kinek-kinek munkáját tűz próbálja ki». (I. Kor. 3, 13.)

A nevelés művét az élet próbálja ki. Ha kiállja az élet tűzpróbáját, szebb lesz, mint annakelőtte; akkor színei állandósítva vannak. Ha megreped — és bizonyosan lesz, ami majd megreped a tűzpróba alkalmával — ez esetre a kath. nevelés már előre gondoskodott mentőeszközök készentartásáról. Reánk nézve nincs reménytelen összeroppanás; nekünk vannak eszközeink, hogy mindent ismét felemeljünk, helyrehozzunk. De épen

evégből lehetőleg acéloznunk kell a jellemeket ilyen hajótörések ellen s nevelésünkkel arra kell törekednünk, hogy marandandót alkossunk. Tekintettel a jövőre, gyakran le kell mondanunk a pillanatnyi mulandó sikerről és nem szabad időnek előtte végeredményre számítanunk. Kicsiny, de befejezett épület ugyan jobban szembetünik, mint egy nagy épület, melynek alapjai csak alig látszanak ki a földből. És mégis az a kíváncsi, hogy a nevelés műve inkább az utóbbihoz hasonlítson, noha a keletkezés, fejlődés stádiuma, mint minden, ami még befejezetlen, nemcsak hogy nem szép, de sok fáradtsággal jár és sok csalódást is okoz s folytonos veszélyek közt a végleges siker felől még semmi biztosítékot sem nyújt. De ez a munka alaposabb és jobb előkészület az életnek sokszor rideg valóságára.

«Befejezett» nevelésről beszélni nem egyéb képzelődésnél és folytonos csalódásnál. Már maga az elnevezés önteltségre s minden továbbképzéstől idegenkedő szellemi állapotra vall. De mikor mondhatjuk egy fiatal leányról, hogy jól van nevelve, hogy megvan benne a felelősségérzetnek ama foka, mely jövőbeli hivatásának betöltéséhez szükséges? Némelyekre tíz talentumot bízott az Úr, másokra csak kettőt, különbség tehát mindig lesz közöttük. A kevésbbé tehetségesek akkor vannak jól nevelve, ha középszerűségük érzete nem fogja őket bátorítatlanokká tenni vagy elkeseredettségbe ejteni. Máris sokat értünk el az ilyeneknél, ha sikerült beléjük bizalmat és lankadatlan türelmet öntennünk. Törhetetlen kitartással mindig elismeréseméltó eredményt lehet kiküzdeni. Az ilyenekből lesznek a kötelességtudó, jellemzilárd asszonyok, kik bármely körülmények közt is hivatásuk magaslatán állanak. Ez már magában véve sem megvetendő előny! Ha pedig ezen kitartás meglegedett kedéllyel párosul, akkor képessé teszi a nőt, hogy az élet viszontagságain felülemelkedjék és szeretetreméltó tulajdonságait mind szélesebb körökre kiterjeszthesse.

Az ilyen jellemeknél sohasem kell tartanunk csalódásoktól, az ilyenek inkább felül fogják mulni várakozásunkat. Sokatígérő, gazdag természetekben gyakrabban csalódunk, mert sokszor nem valósítják meg azt, amire fényes tehetségeiknél fogva hivatva volnának; hiányzik náluk az akaratőr.

Hogyan neveljük már most fiatal leányainkat lehetőleg tökéletes asszonyokká? Különösen két tényezőn fog mulni:

a higgadt értelemnek és a szilárd akaratnak megalapozásán. E szellemi higgadtságnak azonban époly távol kell állania a tunyaságtól, szellemi restségtől, mint a lobbanékonyaságtól. Előbbi esetben mintegy kaput nyitnánk a hét gonosz szellemnek, melyekről a Szentírás azt mondja, hogy a kispert házakba törnek be. A lobbanékonyság pedig könnyen túlzásokra ragadhat abban az irányban, melyben valami figyelmünket leköti. A nemes nő lélek csendes, telve belátással és fogékonysággal minden jóra. Általában véve a nő nem alkotásra vagy kezdeményezésre született. Azonban alkotó és úttörő szellemek a nőnél megértésre, bölcs mérsékletre, szellemi és erkölcsi támaszra találnak. Ezért kell, hogy akarata szilárd legyen. Csak az nyújthat ilyen támaszt másoknak, ki döntő pillanatokban is meg tudja őrizni lelkének egyensúlyát. A nő legszebb győzelmeinek titka éppen ezen benső egyensúly megőrzésében rejlik: a hitre támaszkodó akaratereiben és kitartásban. Akaraterejének mértéke nem a kifelé való megnyilatkozás, hanem a bensejében rejlő fékező hatalom: hajlamainak, indulatainak mérséklése, önfegyelmzése, személyes érdekeinek háttérbeszorítása, mikor azok javáról van szó, kik tőle függnék. **A nő az önfeláldozásban nagy és csak ebben talál állandó függetlenséget.**

Sokat adni és érte kevés jutalmat várni, ez a függetlenségnek legnemesebb faja. Ezt csak a hit teremtheti meg. A kath. vallás adja meg nekünk azt a páratlan lendületet, mely a világtól függetlenül tudatában van annak a felelősségnek, mellyel Urának, Istenének tartozik. Vannak, kik ezt kötelességérzetnek nevezik, lelkiismeretüket követvén cselekedeteikben. Mások szerint «földiekről való lemondás», «isten szeretete országa», «lelkes szárnyalás az égiekhez». Az elnevezés mellékes. A lélek megtalálta súlypontját. «Mint az alap, mely szilárd kövön nyugszik, örökké tart; úgy állanak Isten parancsai is a szentéletű nőnek szívében.» (Sir. 26, 24.)

I. Adatok a gimnázium 1914—15. tanévi történetéhez.

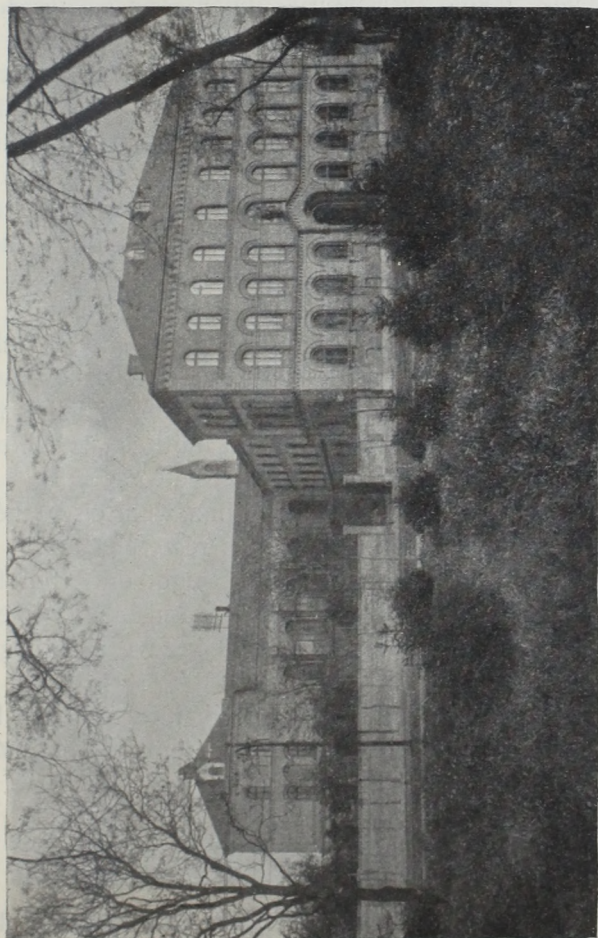
1. A gimnázium létesülése.

Fővárosunkban az utóbbi évek során mind erősebben nyilvánkozott meg a közóhaj, hogy a már működő néhány leánygimnáziumhoz egy katolikus jellegű hasonló intézmény is csatlakozzék. A Szent Szív Társaság, amely már három évtizednél hosszabb idő óta szerzett nagy érdemeket a fővárosi kath. leánynevelés terén, magáévá tette ezt a törekvést és a Társaság budapesti főnöknője már 1913. év őszén beható tanácskozásokat folytatott ez irányban a Társaság egyetemes főnöknőjével, az azóta elhunyt Nagyontiszt. M. Erskine Stuart Janet-vel, akitől beleegyezést és a további lépésekre felhatalmazást nyert. Öfőmagassága, Magyarország Hercegprimása a legodaadóbb jóindulattal fölkarolván az eszmét, kegyes pártfogásával hathatósan működött közre a Nagymélt. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter urnál, hogy a terv megvalósuljon. Öfőmagasságának, nemkülönben Ö Excellentiájának a legmélyebb hódolattal mondunk ezért e helyütt is köszönetet.

Hálával tartozunk egyúttal mindazoknak, akik az eszmének lelkes szószólói és buzgó terjesztői voltak, elsősorban Bakács György, budapesti kath. felső kereskedelmi iskolai igazgató úrnak.

Az intézeti főnöknő a hercegprimás beleegyezésével Danczer Béla budapesti VII. ker., István-uti állami főgimn. tanárt kérte fel az előmunkálatok elvégzésére és a szervezendő kath. leánygimnázium vezetésére.

A kellő előkészületek megtörténvén, 1914. május havában megjelentek az intézetben a vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről dr. Boncz Ödön min. tanácsos, mint a középiskolai ügyosztály vezetője, dr. Erődi Béla udv. tanácsos, budapesti fővárosi tanker. főigazgató és Dsida Ottó tanker. főigazgató, mint

Az intézet István-úti homlokzata

az ügynek a VKM-ban előadója, akik a létesítendő intézet helyiségeit és a már jó részben rendelkezésre álló felszereléseket megtekintették és a főnöknővel részletes megbeszéléseket folytattak a befejezendő szervezési teendők tárgyában. Határozatba ment, hogy az új leánygimnázium a hazánkban először létesült hasonló kath. intézménynek, a kolozsvári Marianummal kapcsolatos leánygimnáziumnak a VKM-tól annak idején jóváhagyott s bevált tantervét fogadja el, amely szerint az I—IV. osztályok már kezdettől fogva teljesen a fiúközépiskolák tantervét követik, az V—VIII. osztályokban pedig az intézet teljes kiegészüléséig átmeneti tanterv szerint fog folyni a tanítás.

A VKM. ennek alapján megadta az engedélyt arra, hogy az 1914—15. tanévben az I. és V. oszt. megnyíljon; megkezdődött tehát a tanulók előjegyzése és beírása.

A már említett igazgatón kívül a Rend vezetője a tanári karba meghívta Bakács Jolán kolozsvári kath. női keresk. iskolai tanárt, dr. Pétergál Henrikné, Kardoss Izabella okl. középisk. tanárt, dr. Jehlicska Ferenc tud. egy. m. tanárt, intézeti lelkeszt, Gröger Rezső állami főgimn. tanárt, mint óraadót és özv. Bockelberg Ernőné okl. tornatanítónőt.

Az így szervezett testülettel a gimnázium első tanéve 1914. szept. 8-án megnyílt. Az I. és V. oszt. részére a VKM. a tanév folyamán meg is adta a nyilvánossági jogot dr. Erődi Béla tan-ker. kir. főigazgatónak hivatalos látogatásai alapján tett jelentésére, aki az intézetet megalakulásától kezdve a legnagyobb jóakarattal támogatta.

A Szent Szív áldása legyen új intézetünkön, hogy fővárosi kath. leánynevelésünknek jelentős tényezőjévé fejlődhessék!

2. A gimnázium elhelyezése.

Az új leánygimnázium a Szent-Szív-Társaság budapesti rendházában nyert elhelyezést az István-uti egészséges, szép fekvésű 10 holdas parkban, amely a növendékeknek a tanórák között kellemes üdülésre nyújt alkalmat és lehetővé teszi a torna- és játékoráknak kedvező idő esetén a szabadban való megtartását. Ezenkívül a jól szellőzőt osztálytermek, tágas, világos folyosók, a megfelelően berendezett hatalmas tornaterem egy-

Az intézet temploma

aránt a legkedvezőbb hatással voltak a növendékek egészségügyi viszonyaira.

3. A tanulók felvétele.

A tanulók beírása június 29. és 30-án, továbbá július 1. és 2. napjain és folytatólag szept. első napjain történt.

A tanév folyamán az I. osztályba 14 rendes tanuló, az V. osztályba pedig 28 rendes és 3 magántanuló vétetett fel részben előző bizonyítványuk, részben felvételi vizsgálat alapján. Az V. osztályú tanulók legnagyobb része polgári iskolából jött át intézetünkbe.

4. A tanév lefolyása.

A tanév szept. 9-én vette kezdetét Veni Sanctével és az igazgató megnyitó beszédével. A rendes tanítás szept. 10-én kezdődött és zavartalanul folyt május 17-ig. Az osztályvizsgálatok 18-án a hittanvizsgálával kezdődtek, a melyen nagyságos és főt. Novák István apátplébános úr elnökölt mint érseki biztos. 19—20-án tartottuk meg folytatólagosan a többi tantárgyból az osztályvizsgálatokat, hogy így a VKM. intézkedése értelmében a tanév a háborús viszonyokra való tekintettel a rendes tanulókra nézve már máj. 22-én be legyen fejezhető; az ünnepélyes Te Deum és a bizonyítványok kiosztása máj. 22-én meg is történt. Ezután folytak le a magánvizsgálatok és megkezdődött a tanulóknak a jövő tanévre való beírása.

5. Hivatalos és egyéb látogatások.

Főmagasságú és főtisztelendő dr. Csernoch János hercegprimás január 14-én tisztelte meg intézetünket látogatásával, dr. Erődi Béla udv. tanácsos, tanker. kir. főig. pedig a tanév folyamán több ízben megjelent az előadásokon és kifejezte e hivatalos látogatásai kapcsán is megelégedését az intézet fegyelmi és tanulmányi állapotán.

E hivatalos látogatásokon kívül is nagyon sokan keresték fel a tanév folyamán intézetünket és pedig első sorban a tanügyi körök adták tanújelét érdeklődő szeretetüknek kezdő intézetünk iránt. Megjelentek a tanítási órákon: Waldstein Mária, a Szent-Szív-intézet tartományi főnöknője, Majláth G. Károly erdélyi püspök, Schiffer Ferenc esztergomi prael.-kanonok, dr. Hanuy

Kerti részlet

Ferenc apát, tud. egyetemi tanár, dr. báró Barkóczy Sándor ny. min. tan., Dsida Ottó tanker. kir. főig., Timár Pál és dr. Finály Gábor budapesti állami főgimn. igazgatók és többen a fővárosi középiskolai tanárok közül.

Hálás tisztelettel mondunk e helyen is köszönetet mindnyájuknak a lekötelező szives érdeklődésért, megtisztelő látogatásaikért.

6. Valláserkölcsei és fegyelmi állapot.

Az intézet kath. jellegéhez méltóan a vezetőség mindent elkövetett, hogy növendégeit a Szent Szív oltalma alatt és példája szerint nevelje igazán vallásos és művelt honleányokká; megragadott minden módot, hogy a növendékeknek a kath. vallásgyakorlatra alkalmat adjon. Vasár- és ünnepnapokon, sőt a téli időszak kivételével hétköznapon is szentmisét hallgattak a növendékek az intézet kápolnájában. Az exhortációkat az intézet hittanára tartotta minden vasár- és ünnepnapon. Jan. 13., 14. és 15-én voltak az évi lelkigyakorlatok főt. P. Biró Ferenc Jézus-társasági áldozópap vezetése alatt, amely alkalommal az V. osztályú növendékek körében a Mária-kongregáció is megalakult. Gyakran járultak növendégeink a szentségekhez is.

A tanév elején az igazgató felolvasta és megmagyarázta a növendékeknek a fegyelmi szabályokat, amelyek megtartását a tanév folyamán teljes mértékben biztosította a Szent-Szív-intézeti szerzetesnők állandó és mindenre kiterjedő anyai felügyelete.

7. Tanulmányi állapot.

Mint már említettük, az I. oszt. teljesen a fiúközépiskolák állami tanterve szerint haladt. Az V. o.-ban ú. n. átmeneti tantervet fogadtunk el, amelynek alapján az egyes tantárgyakból itt végzett tananyag a rendes áll. tantervtől eltérőleg a következő volt:

Magyar nyelv. Heti óraszám 3 helyett 4. Az osztály tulajdonképeni tananyagán (Rhetorika) kívül elvégeztük Arany Toldiját és egyéb olvasmányok kapcsán a stilisztikát is főbb vonásokban.

Latin nyelv. Heti óraszám 6 helyett 7. Az alaktan lehetőleg teljes feldolgozásán kívül az olvasmányokhoz szükséges elemi mondattani ismereteket is közöltük. Az olvasókönyvnek kiszemelt latin és magyar olvasmányai és nagyszámú közmondások szol-

gáltak alapul a nyelvtan és a szókincs begyakorlására. Klasszikus olvasmányul szolgált néhány Phaedrus mese és Ovidius Metamorphosis-ából három szemelvény.

Természettarjz. Heti óraszám 3 helyett 4. Az osztály előírt anyagán (Állattan) kívül a IV. osztály anyagából többlet gyanánt a növénytanból a sejtant, szövettant és élettant írja elő az átmeneti tanterv.

Mathematika. Heti óraszám 3 helyett 4. Az átmeneti tanterv értelmében a IV. osztály anyagán kívül az V. oszt. algebrai tananyaga a gyökvonásig és a geometria tananyaga is tárgyalásra került.

A gimnázium többi tárgyait — a német és görög nyelvi 1—1 órás reductiót leszámítva — a rendes áll. tantervben előírt mérték szerint tanítottuk. Görögpótló tanfolyam nem volt.

A Rendtartás követelte módszeres, ellenőrző és osztályozó értekezletek a kellő időben megtartattak.

A növendékek tanulmányi haladásának jó segédeszköze volt a kezdettől fogva rendelkezésre álló és gondosan megválasztott olvasmányokat tartalmazó ifjúsági könyvtár, amelyet a tanulók szorgalmasan használtak.

8. Jótékonyság.

Intézetünk szerény kereteihez képest iparkodott résztvenni az országos jótékonyági akcióban is, így nevezetesen nagymennyiségű hósapkát, érmelegítőt stb. készítettek növendékeink és küldöttek el a Hadsegítő-hivatal útján a harcoló katonák részére (feldolgozva egyebek közt a zuglói polg. iskola által rendelkezésre bocsátott 5 kg. gyapjúfonalat is) az V. osztályosok otthon, az I. osztályosok pedig az intézetben is, ahol hetenkint két órában minden külön díjazás nélkül nyertek oktatást a különböző kézimunkákban.

Ezenkívül személyesen is felkeresték növendékeink a VIII. ker. Tavaszmező-utcai hadikórházban a tanári testület vezetésével beteg katonáinkat, kiosztva közöttük a gyűjtött karácsonyi szeretetadományokat; mintegy 100 korona pénzbeli adományt is juttattak továbbá a katonák részére a fővárosi iskolákban rendezett gyűjtés alkalmából.

9. A gimnáziumot érdeklő fontosabb felsőbb tanhatósági rendeletek s egyéb ügyiratok.

Az intézet I. és V. osztályának megnyitását az 1914/15. tanévre a VKM. tudomásul veszi. (VKM. 57.322/1914. Hercegprimás 3269/1914.)

A tanári kar tagjainak kinevezése, illetőleg megbízása. (Hercegpr. 5260/1914.)

A szervezeti és fegyelmi szabályoknak, továbbá az V. o. átmeneti tantervének jóváhagyása. (VKM. 99.755/1914. Főig. 6146.)

Szedercserjelevél gyűjtésének elrendelése a katonaság részére. (VKM. 4456/1914. Főig. 245.)

Karácsonyi gyűjtés elrendelése a katonaság részére a Hadsegítő-hivatal útján. (VKM. 149.052/1914.)

A háborús eseményekkel kapcsolatos ügyiratok gondos megőrzésének elrendelése. (VKM. 5461 eln./1914. Főig. 1401.)

Köszönet a katonáknak küldött mindennemű segélyért. (VKM. 155.006/1914. Főig. 1476.)

Az intézet I. és V. o. az 1914/15 tanévre nyilván jogot nyert. (VKM. 5649/1915. Hercegpr. 738/1915. Főig. 2174.)

Az intézet felvétele az országos tanári nyugdíjintézet kötelekébe. (VKM. 37.332/1915. Hercegpr. 2142/1915.)

Az 1914/15. tanév május hóban való befejezésének elrendelése. VKM. 44.618/1915. Főig. 4298.)

Az 1914/15. tanév végén tartandó magánvizsgálatokhoz Timár Pál VII. ker., István-úti igazgató küldet ki mint főigazgatói megbízott. (VKM. 47901/1915. főig. 4629.)

Rajz- és néhány tanterem

II. Olvasmányok és dolgozatok.

A) Olvasmányok.

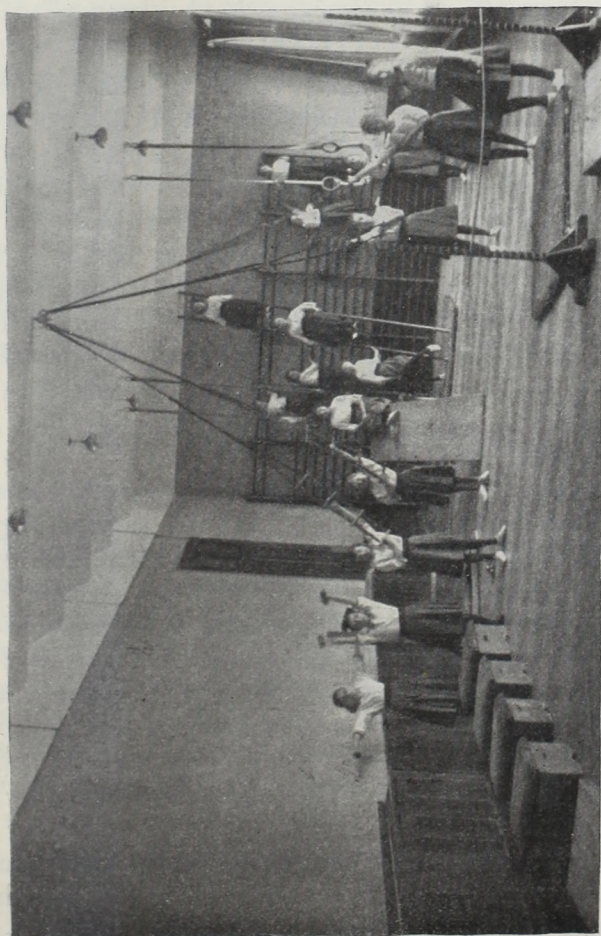
I. OSZTÁLY.

Magyar nyelv: a) *Költőiek*: Himnusz. Szózat. A jávorfáról. Szent László. Az Alföld. Kis-Kunság. A pusztá télen. Kinn a ménes, kinn a pusztán. A rab gólya. Éji látogatás. Falu végén kurta kocsmá. Szülőföldem szép határa. Három fiú. Hadnagy uram. Mi fehérlik ott a síkon? Honvédtüzér temetése. Nyalka huszár. Csatadal. Honfi dal. A rab. Egy gondolat bánt engemet... Rákosi szántó. A bilincs. A gólyához. Szülőföldemen. Amerre a Tisza folyik. A mi házunk. Balaton. Nem megyek én idegenbe. Vándormadár. Bizony mondom, hogy győz most a magyar. A hamis tanu. Egy sír. A magyar nemzet. Hazámhoz. Magyar nemes Pató Pál úr. Both Bajnok özvegye. Távolból. Füstbe ment terv. Fekete kenyér. Anyám tyúkja. Csákó. Szüleimhez. Édesanyám is volt. Estefelé jár az idő. Párja vesztett gerlice. Kis balta.* Árvalányhaj.* Szent László hadjárásai.*

A *-gal jelöltek kivételével az összes költemények könyv nélkül is.

b) *Prózaik*: A róka, medve és a szegény ember. Kacor király. Igazság és Hamisság. A Tisza. A kalász. Hunor és Magyar. Attila, Isten ostora. Aquileja ostroma. Attila és Leó pápa. Lakoma Attilánál. Attila halála. Álmos. Honfoglalás. Zalán futása. Fehér ló mondája. Az ágostai veszedelem. Botond bárdja. A magyarok megtérése. Az első magyar király. Szent István halála. Szent Gellért. Korona és kard. A cserhalmi ütközet. Imre és Endre. Deukalion és Pyrrha. Phrixos és Helle. Herakles. Theseus. Helena elrablása. Achilles haragja. Trója elfoglalása. Odysseus és Polyphemos. Odysseus hazatérése. Amikor a Tisza megárad. A Hortobágy. Jön a tavasz. A föld művelése. Lóvászár.

Latin nyelv. Schola, Area, Hortus. Ager. Clivus. Agricola. Pueri in schola. Remmius, Interrogationes A. B. Septicius intrat in

Tornaterem

scholam. Inter arma silent Musae. Hoedus et lupus. Roma. Apollo. Otium. Domi. Studia grammatica. Comparatio. Adverbia. De regibus Romanis. De Romulo. Fratres urbem aedificant. Sabinae raptae.

Ezen olvasmányok közül tizet könyv nélkül is megtanultak a tanulók.

V. OSZTÁLY.

Magyar nyelv. a) *Költőiek*: Himnusz. Szózat. Toldi. Magyarokhoz. Osztályrészem. Fohászkodás. Both bajnok özvegye. Szibinyáni Jánk. Hunyadi. A király esküje.* V. László. Mátyás anyja. Szondi két apródja. Budai Ali basa históriája.* Az Alföld. Kis-Kunság. A Tisza. Falu végén kurta kocsmá. Távolból. Bucsú. István öcsémhez. Arany Jánoshoz. Mohács. A madár fiaihoz. A gólyához. Walesi bárdok. Vén cigány. Egy gondolat bánt engemet. Fiamnak. Élő szobor. Dante. Jövendölés. Enyhülés. Szép Ilonka. Pókainé. Az árvizi hajós. A szerény. A megfagyott gyermek.

Toldi I., II., IV., XI. éneke, az összes költemények a *-gal jelöltek kivételével, valamint a megfelelő prózai művek egyes részei könyv nélkül is.

b) *Prózaik*: A madár családi élete. A magvető. Vörösmarty szülői. Id. Wesselényi Miklós báró. A Tisza áradása. Egy apa levelei fiához. Plinius két levele a Vezuv kitöréséről. Arany János levele Petőfi Sándorhoz. Mikes: Törökországi levelek. Szondi halála. Drégely. Greguss Ágost tanulmánya Szondi két apródjáról. Mint kell Isten ígését gyümölcsözőn hallgatni. A sztrechnói piros virágok. A kis lombardus őrszem. A kék pille. Sokrates a testvéri egyetértésről. Kossuth beszéde a haderő megajánlása ügyében.

Magánolvasmányok: Arany: Toldi estéje. Katalin. Keveháza. Szent László füve. János vitéz. Táj- és életképek Petőfitől. Jókai: Válogatott részek az Új földesúr-ból.

Latin nyelv. *Az olvasókönyvből*: Schola. Hungaria. De campo. De populo Romano. De servis Romanorum. De diis Romanorum. De Hungariae fluviiis. De Hunnis. De origine gentis Latinae. De Romulo et Remo I. II. De origine urbis Romae. De adventu Hunnorum. De Attilae aedibus. De convivio regis Attilae. De equo ligneo. De Ulixé in Ogygia insula morante. De Nausicaa.

Phaedrus meséi közül: De vitiis hominum, Rana rupta et bos, Leo senex, aper, taurus et asinus, Vacca, capella, ovis et leo, Lupus et agnus.

Ovidius Metamorphosisából: A világ négy korszaka, Philemon és Baucis, Orpheus és Eurydice.

Könyv nélkül is megtanulták a tanulók az olvasókönyv két szemelvényét, a felsorolt Phaedrus-meséket, kb. 50 sort Ovidiusból, végül 150 összegyűjtött közmondást.

Görög nyelv. Az olvasókönyvből kb. 30 szemelvény az alak-tan begyakorlására.

Német nyelv. a) *Költőiek*: Das walte Gott. Gebet. Mein Vaterland. Die Loreley. Mignon. Tannenbaum. Der Sänger. Der Erlkönig. Die Kraniche des Ibykus. Des Sängers Fluch. Der Ring des Polykrates. Belzazar.

Valamennyi könyv nélkül is.

b) *Prózaik*: Die Sinnesart Rudolfs von Habsburg. König Matthias in den Sagen eines fremden Volkes. Das wohlfeile Mittagessen. Die drei Hausräte. Lohengrin der Schwanritter. Die ungarische Krone. Die Sage von Wilhelm Tell.

B) Magyar írásbeli dolgozatok.

V. OSZTÁLY.

Dolgozatok: Egy sétám ősszel. Toldi Miklós szeretete édesanyja iránt. Milyen viszontagságok után lesz Toldi Nagy Lajos vitéze? Toldi első és utolsó bajnoki viadala vagy: Mennyiben felel meg a Toldi-trilógia harmadik része címének: «Toldi estéje»-nek? Mit tanulok Gyulai Pál «Tanács» című költeményéből? Vörösmarty szülői, Gyulai Pál után. Az írásmű szerkesztésének menete. Az eszme diadala «Szondi két apródja»-ban. Vigasztalólevél barátnőmhöz édesatyja hősi halála alkalmából.

III. Tanári kar.

Danczer Béla id. igazgató, áll. főgimn. r. tanár, tanította a latin és görög nyelvet az V. osztályban heti 11 órában, továbbá nov. 20-tól a latin nyelvet az I. osztályban heti 6 órában.

Dr. Jehlicska Ferenc esztergom-főegyházmegyei áldozópap, tud. egyet. m. tanár, intézeti házi lelkész és hitszónok, tanította a vallást az I. és V. o.-ban heti 4 órában.

Bakács Jolán okl. hely. tanár, az V. oszt. főnöke, tanár-értekezleti jegyző, tanította a mennyiségtant az I. és V. o.-ban, a rajzoló geometriát az I. o.-ban és a természetrajzot az I. és V. o.-ban heti 17 órában.

Dr. Pétergál Henrikné, Kardoss Izabella okl. hely. tanár, az I. o. főnöke, az ifjúsági könyvtár kezelője, tanította a magyar nyelvet az I. és V. o.-ban, a német nyelvet és történelmet az V. o.-ban, továbbá a földrajzot és szépírást az I. osztályban heti 18 órában.

Gróger Rezső óraadó tanár, áll. főgym. r. tanár, tanította nov. 20-ig, katonai szolgálatra való bevonulásáig a latin nyelvet az I. osztályban heti 6 órában.

Özv. Bokelberg Ernőné okl. tornatanár, ny. áll. felsőbb leányiskolai tanítónő, tanította a tornát az I. és V. osztályban heti 4 órában.

IV. Érdemsorozat.

I. osztály.

Osztályfőnök: dr. Pétergál Henrikné, Kardoss Izabella.

A tanuló neve	Vallás	Magy. nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiség	Rajzoló geo- metria	Tornázás	Széprás	Magaviselet
Emmerling Ivette	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1
Gergely Ilona	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1
Hodászi Ilona	1	1	2	1	2	2	2	1	2	1
Holló Mária Lujza	1	2	3	3	2	3	3	2	2	1
⁵ Katona Györgyi	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1
Károlyi Erzsébet*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kellermann Valéria	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1
Kósch Olga	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Márczy Sarolta	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
¹⁰ Pospesch Stefánia	1	2	2	2	2	3	2	2	2	1
Rózsai Józsa	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Schermann Mária	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Stoffer Etelka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szluha Katalin	1	2	3	2	2	3	3	2	2	1

* Kimaradt.

Összesen 14.

V. A tanulók statisztikai adatai.

1. A tanulók számának alakulása a tanév folyamán:

	I. osztály	V. osztály	Összesen
Nyilvános tanuló felvétetett	14	28	42
Magántanuló felvétetett	—	3	3
Összesen	14	31	45
A tanév folyamán kimaradt	1	2	3
Májusban osztályvizsgálatot tett nyilvános tanuló	13	26	39
Júniusban osztályvizsgálatot tett magántanuló	—	2	2
Összesen osztályvizsgálatot tett	13	28	41
Vizsgálatlan maradt magántanuló	—	1	1

2. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása szülőik, illetőleg gyámjuk foglalkozása (társadalmi állása) szerint:

	I. osztály	V. osztály	Összesen
Nagybirtokos, nagybérelő	1	1	2
Gazdasági tisztviselő	—	1	1
Nagyiparos	1	1	2
Közlekedési tisztviselő	2	—	2
Köztisztviselő	3	7	10
Tanár, tanító	—	1	1
Katonatiszt	—	2	2
Másfoglalkozású értelmiségi	4	7	11
Nyugdíjas tisztviselő	—	1	1
Magánzó	—	5	5
Magánhivatalnok	2	2	4

3. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magán-tanulók megoszlása vallás, anyanyelv- és nyelvismeret szerint:

	I. osztály	V. osztály	Összesen
Latin szertartású róm. kath.	10	23	33
Református	1	2	3
Ágostai h. ev.	1	2	3
Izraelita	1	1	2
	13	28	41
Magyar	13	28	41
Német	—	—	—
Az osztályvizsgálatot tett <i>magyar anyanyelvű</i> tanulók közül:			
Csak magyarul tudott	7	15	22
Németül is tudott	6	8	14
Franciául is tudott	—	4	4
Tótul is tudott	—	1	1

4. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magán-tanulók megoszlása dec. 31-én kor szerint:

	I. osztály	V. osztály	Összesen
9 évét már betöltötte	1	—	1
10 „ „ „	11	—	11
11 „ „ „	1	—	1
12 „ „ „	—	—	—
13 „ „ „	—	3	3
14 „ „ „	—	13	13
15 „ „ „	—	7	7
16 „ „ „	—	1	1
17 „ „ „	—	—	—
18 „ „ „	—	2	2
19 „ „ „	—	2	2
	13	28	41

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók magaviselete, mulasztása és előmenetele:

	I. osztály	V. osztály	Összesen
Az osztályvizsgálatot tett <i>nyilvános</i> tanulók közül:			
Magaviseletből jó osztályzatot kapott	13	26	39
Magaviseletből szabályszerű osztályzatot kapott	—	—	—
Egy órát sem mulasztott	2	3	5
Csak igazoltan mulasztott	11	23	34
Igazoltan mulasztott órák száma ...	702	1442	2144
Igazolatlanul mulasztott	—	—	—
Igazolatlanul mulasztott órák száma	—	—	—
Az osztályvizsgálatot tett <i>nyilvános</i> és <i>magántanulók</i> közül:			
Minden tárgyból jeles	4	5	9
„ „ legalább jó	6	13	19
„ „ „ elégséges... ..	3	10	13
Egy tárgyból elégtelen	—	—	—
Két „ „	—	—	—
Több „ „	—	—	—

6. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása illetőség és szülőik (gyámjuk) állandó lakóhelye szerint:

	I. osztály	V. osztály	Összesen
Magyarországi illetőségű volt... ..	13	28	41
Külföldi illetőségű volt	—	—	—
Szülője (gyámja) Budapesten lakott ...	12	20	32
„ „ Pest-Pilis-Solt-Kun vármegyében lakott	—	3	3
Szülője (gyámja) más törvényhatóságban lakott	1	5	6

VI. Tudnivalók az 1915—16. tanévre.

A Szent-Szív-intézet (VII., István-út 75. sz.) az 1914/15. tanévben megnyílt leány-gimnáziumának nyilvánossági joggal felruházott I. és V. osztályaihoz az 1915/16. tanévben folytatólag megnyitja a II. és VI. osztályokat.

Az intézetbe felvétetnek:

1. Bejáró növendékek, kik csak a tanításon vesznek részt. Évi tandíj 200 K, amely 4 részletben fizetendő.

2. Félig bennlakó növendékek, kik reggel fél 8-tól esti 6 óráig az intézetben maradnak, ott ebédelnek, ozsonnáznak s a délutáni órákban tetszés szerint francia, angol, zene és kézimunka magánoktatásban részesülhetnek. Ellátási díj 500 K. Tandíj 200 K.

3. Bennlakó növendékek, kik teljesen az intézetben tartózkodnak s a 2. pont alatt jelzett oktatásban részesülnek. A teljes ellátás díja évi 1000 K. Tandíj 200 K.

A külön oktatás megegyezés szerint. Az internátusba és félbennlakásra csakis katolikus növendékek vétetnek föl.

A beiratás díja (a könyvtár használatát is beleértve) 30 K, ezenkívül 12 K tanulójárulék az orsz. tan. nyugdíjintézet részére. Az intézet az előírt díjakból semmiféle kedvezményt vagy engedményt nem nyújthat.

Fölvételért az 1915/16. tanévre az intézet igazgatóságához (VII., István-út 75. sz.) kell fordulni május és június havában.

A folyamodványhoz csatolandók, illetőleg a személyes jelentkezésnél bemutatandók: keresztlevél, ill. szül. bizonyítvány, újraoltási és iskolai bizonyítvány.

A gimnázium I. osztályába (állami tantervvel) oly tanulók vétetnek fel, akik az elemi iskola IV. osztályát sikerrel végezték és életük 9 évét betöltötték; elemi iskolai bizonyítvány hiányában felvételi vizsgálat teendő.

A *II. osztályba*, kik I. oszt. gimnáziumi bizonyítvánnyal bírnak vagy a polgári I. osztályban nyert bizonyítványukon kívül sikerrel tesznek különbözeti vizsgálatot a gimn. I. osztályának latin nyelvi tananyagából.

Az *V. osztályba* (átmeneti tantervvel) oly tanulók léphetnek, kik a polgári vagy felső leányiskola IV. osztályát sikerrel végezték;

a *VI. osztályba* pedig, kik a gimn. V. osztályát jó eredménnyel végezték (s a görög nyelvet is tanulták), továbbá, kik a felsőleányiskola V. osztályú bizonyítványának birtokában, a gimn. V. osztályának latin és görög nyelvi anyagából, az ókori történelemből s a mennyiségtan anyagából a különbözeti vizsgálatot sikerrel le tudják tenni.

A felvételi és különbözeti vizsgálatok júniusban vagy szeptember elején tehetők le.

A már májusban megkezdődött beíratások június folyamán naponként és szeptember első napjain délelőtt 9—12 óráig fognak megtartatni. Ezen alkalomra a tanulóknak szüleikkel vagy gyámjukkal kell megjelenniök az igazgatóságnál s megfelelő okmányaikat is fel kell mutatniok. Érdeklődőknek a szünidő folyamán is szívesen szolgál felvilágosítással az igazgatóság.

A jövő tanév megnyitása. A beírt tanulóknak szept. 1—5. jelentkezniök kell a gimnázium igazgatóságánál. A Veni Sancte szept. 8-án lesz.

Budapesten, 1915. június 4-én.

VII. Az 1915—16. tanévben használandó könyvek jegyzéke.

I. osztály.

Római kath. kis Katekizmus.

Balogh P.: Magyar nyelvtan I. r. 4. kiadás.

Balogh P.: Magyar olvasókönyv I. r. 4. kiadás.

Fodor—Székely: Liber Sexti I. r. 3. kiadás.

Hittirch Ö.: Latin szókönyv.

Beke M.: Számítan I.—III. oszt. 9. kiadás.

Suppan—Szirtes: Planimetriai alaktan 5. kiadás.

Kőrösi Albin: Földrajz I. r. 9. kiadás.

Kogutowicz: Fölldr. iskolai atlasz XI. kiadás.

Paszlavszy I.: Kis természetrajz I. r. 3. kiadás.

Vajda: Szépírási minták.

Segédkönyv: *Vargha D.*: A magyar helyesírás szabályai 3. k.

II. osztály.

Pokorny E.: Kath. biblia (ó szövetség).

Balogh P.: Magyar nyelvtan II. r. 3. kiadás.

Balogh P.: Magyar olvasókönyv II. r. 2. kiadás.

Fodor—Székely: Liber Sexti I. r. 3. kiad. ugyanaz mint az

I. osztályban.

Hittirch Ö.: Latin szókönyv, ugyanaz mint az I. osztályban.

Beke M.: Számítan I.—III. o. 9. kiadás ugyanaz, mint az

I. osztályban.

Suppan—Szirtes: Stereometriai alaktan 3. kiadás.

Kőrösi Albin: Földrajz II. r. 7. kiadás.

Kogutowicz: Fölldr. iskolai atlasz XI. kiadás ugyanaz, mint az

I. osztályban.

Paszlavszy I.: Kis természetrajz II. r. 3. kiadás.

Vajda: Szépírási minták ugyanaz, mint az I. osztályban.

Segédkönyv: *Vargha D.*: A magyar helyesírás szabályai 3. k.

V. osztály.

Schütz A.: Kath. hittan.

Bartha J.—Prónai A.: Stilisztika (IV. o. számára) 4. kiadás.

Bartha J.—Prónai A.: Retorika 3. kiadás.

Arany—Lehr: Toldi 14. kiadás.

Pirchala: Latin nyelvtan 13. kiadás.

Pirchala: Latin olv. és gyak. I.—II. o. részére 9. kiadás.

Cserép J.: Szemelvények Ovidiusból 3. kiadás.

Hittrich Ö.: Caesar de bello Gallico (jeles írók 65.) 2. kiadás.

Hittrich Ö.: Latin szókönyv, ugyanaz mint az I. osztályban.

Hittrich Ö.: Római régiségek 2. kiadás.

Maywald: Görög nyelvtan 6. kiadás.

Maywald: Görög gyak. és olv. könyv I. r. 5. kiadás.

Timár: Rendszeres német nyelvtan 2. kiadás.

Timár: Német olvasókönyv II. r. 3. kiadás.

Mika: Ókor 2. kiadás.

Kogutowicz: Atlasz a világtörténelemhez.

Beke M.: Algebra 7. kiadás.

Abel—Lévay—Polikeit: Mértan V.—VI. o. 6. kiadás.

Paszlavszyk—Lendvai: Növénytan 4. kiadás.

Paszlavszyk—Lendvai: Állattan 8. kiadás.

Segédkönyv: *Vargha D.*: A magyar helyesírás szabályai
3. kiadás.

Kelemen: Kis kézi német és magyar szótár 13 kiadás.

VI. osztály.

Aubermann M.: Kath. erkölcsan.

Bartha—Prónai: Poetika 3. kiadás.

Shakspere—Szigetvári: Coriolanus (jeles írók isk. tára 2. sz.)
5. kiadás.

Greguss—Beöthy: Magyar balladák (jeles írók 1. sz.) 3. kiadás.

Pirchala: Latin nyelvtan 13. kiadás.

Hittrich: Sallustius Cr. Bellum Jugurthinum (jeles írók 51. sz.)

Wirth: Szemelvények Vergilius Aeneiséből.

Hittrich Ö.: Latin szókönyv, ugyanaz mint az I. osztályban.

Hittrich Ö.: Római régiségek 2. kiadás ugyanaz, mint az

V. osztályban.

Maywald: Görög nyelvtan 6. kiadás ugyanaz mint az V. o-ban.

Maywald: Görög gyakorló és olvasókönyv II. rész 4. kiadás.

Timár: Rendszeres német nyelvtan 2. kiadás ugyanaz mint az V. osztályban.

Timár: Német olvasókönyv II. rész. 3. kiadás, ugyanaz mint az V. osztályban.

Mika: A középkor és újkor 1648-ig 2. kiadás.

Kogutowicz: Atlasz a világtörténelemhez, ugyanaz mint az V. osztályban.

Beke M.: Algebra 7. kiadás, ugyanaz mint az V. osztályban.

Abel—Lévay—Polikeit: Mértan V.—VI. o. 6. kiadás, ugyanaz mint az V. osztályban.

Lutter N.: Sorszámi és szögmértani táblák 16. kiadás.

Dr. Reichenhaller K.: Kémia és mineralogia 3. kiadás.

Segédkönyvek: *Vargha D.*: A magyar helyesírás szabályai 3. kiadás, ugyanaz mint az V. osztályban.

Zlinszky A.: Szemelvények a magy. nemzeti lyra köréből (jelesírók 44. sz.) 2. kiadás.

Kelemen: Kis kézi német-magyar és magyar-német szótár 13. kiadás, ugyanaz mint az V. osztályban.

Burián: Latin-magyar és magyar-latin szótár.

